

توسعه پایدار شهری در شهرهای اسلامی

(مطالعه موردی: قم)

سیداکبر موسوی^۱، محمدجوادسقاقتی^۲

مهدی دوستی، غلامرضا عباسی

چکیده

موضوع پایداری در سال‌های اخیر بخش وسیعی از ادبیات شهرسازی را به خود اختصاص داده است. آنچه در سال‌های اخیر در میان محافل علمی و نهادهای رسمی جهت نیل به این امر با تأکید بسیار مطرح گشته، موضوع پایداری در قالب‌های توسعه پایدار، توسعه شهری پایدار و نهایتاً شهر پایدار است. بنابراین پایداری شهری مفهومی است که در پی طرح توسعه پایدار به عنوان الگوواره ای جدیدی در جهان مطرح گردید. قلمرو توسعه پایدار، تنها به حفاظت از محیط زیست طبیعی محدود نمیشود، بلکه مفاهیمی نظیر شهر، روستا، عدالت اجتماعی، توزیع عادلانه ثروت، مشارکت مردم در تصمیم‌گیریها و برنامه‌ریزی‌ها را نیز شامل می‌شود. از اینرو هدف این مقاله ارائه‌ی راهکارهایی برای سوق دادن شهر قم جهت دستیابی به توسعه پایدار شهری می‌باشد. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی و تبیینی و روش گردآوری اطلاعات نیز کتابخانه‌ای و اسنادی می‌باشد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که شهر قم دارای قابلیت‌های توسعه نظیر وجود حرم مطهر حضرت معصومه (س) و بهره‌مندی از زمینه‌ها و زیرساخت‌های مناسب فرهنگی و مذهبی و همچنین برخورداری از موقعیت‌های جغرافیایی ویژه و استقرار در مسیر چهارراه مواصلاتی کشور می‌باشد و همچنین دارای تنگناهایی همچون کمبود وجود آب و فقدان بافت کالبدی منظم و ضعف زیرساخت‌های خدماتی و حاشیه‌ای در شهر قم می‌باشد. نتایج تحقیق نیز نشان می‌دهد که با توجه به قابلیت‌ها و تنگناها، توسعه‌ی شهر قم باید حول محور خدمات با تأکید بر زیارت و سیاحت، آموزش عالی بویژه کشاورزی با تأکید بر کشت متراکم استوار باشد.

واژگان کلیدی: پایداری، توسعه پایدار شهری، شهر اسلامی، قم.

۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزادساوه (mosavi ۴۳۰@yahoo.com)

۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه آزاد خمین (jseghayati@yahoo.com)

۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزادساوه

۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد ساوه